

06.05.2026

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön ja siihen liittyvien laeiden

Yleistä

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. STM lausuu erityisesti vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden politiikan ja palvelujen näkökulmasta. STM kiinnittää huomiota siihen, miten esityksessä huomioidaan esteettömyys ja sen vaikutukset erityisesti vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen ja edistämiseen, erityisesti YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen sekä yhteiskunnan ikäystävällisyyden kehittämisen näkökulmasta. STM kiinnittää myös huomiota siihen, miten esitys huomioi esteettömyyden huomioimisen vaikutukset ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä kehityksestä edistämiseen.

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää hyvänä sitä, että 1 §:ssä *Lain yleisessä tavoitteessa* on huomioitu yleisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon merkitys ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväälle kehitykselle sekä yhdenvertaisille toimintamahdollisuuksille. Säännöskohtaisissa perusteluissa on myös erikseen mainittu esteettömyys keskeisenä hyvään elinympäristöön liittyvänä ominaisuutena. STM haluaa korostaa ympäristön esteettömyyden merkitystä kaikkien, ja erityisesti vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden itsenäisen elämän mahdollistajana, ja usein myös edellytyksenä muiden oikeuksien toteutumiseksi.

STM pitää tärkeänä, että myös *Kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan vaalimista* koskevan 4 §:n perusteluissa on kiinnitetty huomiota esteettömyyteen ja siihen, että säännös ei estäisi esteettömyyttä koskevien säännösten soveltamista.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että *Suunnittelun yleisiä vaatimuksia* koskevassa 10 §:ssä säädetään siitä, että aluetta suunniteltaessa on edistettävä esteettömyyttä ja käytettävyyttä. STM pitää edistämismääräyksiä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (SopS 26 ja 27/2016) toimeenpanoa edistävänä. Säännöskohtaisissa perusteluissa on hyvin avattu yleissopimuksen velvoitetta ja esteettömyyden edistämisen merkitystä ja hyötyjä eri käyttäjäryhmien ja yhteiskunnan näkökulmasta. Esteettömyys ja ikäystävälliset asuin- ja elinympäristöt ovat myös keskeinen osa poikkihallinnollista väestön ikääntymiseen varautumista. Esitys on linjassa valtioneuvoston Kansallista ikäohjelmaa vuoteen 2030 koskevan periaatepäätöksen kanssa, jonka tavoitteena on mm. asumisen ja asuinympäristöjen ikäystävällisyys.

STM kannattaa sitä, että 12 § *Yleisen alueen suunnitelman sisältö* 1 momentissa säädettäisiin siitä, että yleisen alueen suunnitelmassa olisi esitettävä alueen esteettömyys ja käytettävyys. STM katsoo, että tämä edistää esteettömyyden ja käytettävyyden huomioimista tarkoituksenmukaisella

06.05.2026

tavalla nimenomaan suunnitelman laatimisvaiheessa. Niin ikään STM kannattaa sitä, että 13 §:ssä säädettäisiin siitä, että suunnitelmaan liitettävässä selostuksessa kuvattaisiin asiaa tarkemmin eri väestöryhmien kannalta.

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

- Kyllä tulisi asettaa aikaraja
- Ei tulisi asettaa aikarajaa
- x En osaa sanoa

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tarkoituksenmukaisena, että 30 §:ssä säädettäisiin kunnalle selvitys- ja toimenpidevelvoite tilanteissa, joissa kunnan yleisellä alueella havaittaisiin esteettömyyden ja käytettävyyden puutteita. STM pitää säännöstä ja sen säännöskohtaisia perusteluita tarkoituksenmukaisina ja katsoo niiden edistävän YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen toimeenpanoa.

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

- Tulisi siirtyä sijoittamislupaan

06.05.2026

- Tulisi pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa
- Teknisten verkkojen sijoittamisesta tulisi säätää jotenkin toisin, täsmennä miten
- x En osaa sanoa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että esteettömyys huomioidaan eri tilanteissa, ja kannattaa sitä, että tilapäistä käyttöä koskevissa määräyksissä huomioidaan esteettömyys ja käytettävyys.

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

-

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

-

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

06.05.2026

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

- x Pääosin onnistuneena
- Jossain määrin onnistuneena
- Jossain määrin puutteellisena
- Pääosin puutteellisena
- En osaa sanoa

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

- x Kyllä, tarkenna, mitä osaa tai osia vaikutusten arvioinnista tulisi täydentää tai mitä aihetta koskeva puuttuva arviointi lisätä.

Alla eriteltynä

- Ei
- En osaa sanoa

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

Sosiaali- ja terveysministeriö tarkastelee esitystä ja sen vaikutusten arviointia erityisesti vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden politiikan ja palvelujen näkökulmasta. STM pitää tärkeänä, että esteettömyyttä on tarkasteltu nimenomaisesti perus- ja ihmisoikeuksien, erityisesti YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (vammaisyleissopimus), kannalta. Ikäystävälliset asuin- ja elinympäristöt ovat myös keskeinen osa poikkihallinnollista väestön ikääntymiseen varautumista. On tärkeää huomioida esteettömyyden positiivinen merkitys sekä yksilöille, eri väestöryhmille, että koko väestölle, mutta myös sen huomioimisen positiiviset yhteiskunnalliset vaikutukset.

Kuten esityksessä on todettu, vammaisyleissopimuksen 9 artikla koskee esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Sopimusvaltiot ovat sitoutuneet toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön sekä kaupunki- että maaseutualueilla.

On tärkeää huomioida sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävien ratkaisujen merkitys eri väestöryhmien, kuten iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden, oikeuksien toteutumiselle. Myös vaikutuksia arvioitaessa on tärkeää huomioida esteettömyyden ja saavutettavuuden sekä kaikille sopivan suunnittelun periaatteen huomioinnin positiivinen vaikutus taloudelliseen, ekologiseen ja sosiaaliseen kestävyYTEEN.

Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa korostaa esteettömyyden olevan edellytys myös monien muiden oikeuksien toteutumiselle. Vammaisyleissopimuksen 19 artiklan mukaisesti koko väestölle tarkoitetut

06.05.2026

palvelut tulee olla vammaisten henkilöiden saatavissa yhdenvertaisesti muiden kanssa. Itsenäisen elämän tukena tulee myös erityispalveluita, tukitoimia ja mukautustoimenpiteitä.

On erityisen tärkeää huomioida, että esteetön ympäristö lisää erityisesti vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden, itsenäisen liikkumisen ja toimisen edellytyksiä, ja voi siten myös vähentää erityispalvelujen, kuten joidenkin sosiaali- ja terveystalouksien, tarvetta. STM korostaa, että tämä näkökohta on erityisen tärkeää huomioida pohdittaessa esteettömyyden edistämisen vaikutuksia, mukaan lukien taloudelliset vaikutukset. Vastaavasti esteettömyyden laiminlyönti ja puutteet johtavat kustannuksiin erityispalveluissa sekä toimintakyvyn heikkenemiseen itsenäisen liikkumisen edellytysten ollessa rajoitetummat verrattuna esteettömään ympäristöön.

Vaikutusten arvioinnissa näkökulmaa on käsitelty kuntia koskevassa osuudessa (s. 34). STM ehdottaa muotoilun "...sekä mahdollistetaan välillisesti säästöjä kunnalle, esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouksissa" muuttamista viittaamalla kuntien sijaan julkiseen talouteen.

On tärkeää nähdä esteettömän ympäristön merkitys laajasti yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistajana, esimerkiksi oppimiseen, asiointiin, työssäkäyntiin sekä virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan osallistumisessa.

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää erityisesti huomiota siihen, miten esityksessä huomioidaan esteettömyys sekä sen vaikutukset vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen ja edistämiseen sekä sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen edellytysten turvaamiseen. STM pitää esitystä näistä näkökulmista kannatettavana ja tarkoituksenmukaisena ja katsoo sen edistävän YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen toimeenpanoa. Esitys edistää asuin- ja elinympäristöjen ikäystävällisyyttä ja on linjassa valtioneuvoston Kansallista ikäohjelmaa vuoteen 2030 koskevan periaatepäätöksen kanssa. STM pitää tärkeänä esteettömyyden edistämistä ja sekä esityksessä että edellä lausunnossa kuvattujen myönteisten vaikutusten huomioimista ja esiin tuomista. Esteettömyyttä on lisäksi tärkeää tarkastella laajasti eri väestöryhmien näkökulmasta. On erityisen tärkeää huomioida, että esteetön ympäristö lisää kaikkien, erityisesti vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden, itsenäisen liikkumisen ja toimisen edellytyksiä, ja voi siten myös vähentää erityispalvelujen, kuten joidenkin sosiaali- ja terveystalouksien, tarvetta.

STM korostaa, että vammaisyleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden synnynnäisen arvon kunnioittamista. Vammaisyleissopimuksen 4 artiklan mukaisten yleisten velvoitteiden mukaisesti sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan kaikki asianmukaiset lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut toimet yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien täytäntöönpanemiseksi.

Vammaisyleissopimukseen on kirjattu esteettömyys ja saavutettavuus yleiseksi periaatteeksi (artikla 3) ja edellytyksenä vammaisten henkilöiden itsenäiselle elämälle ja täysimääräiselle osallistumiselle kaikilla elämäntilanteilla (artikla 9). Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisöille avoimiin ja tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla. Yleissopimuksessa on määritelty kaikille sopiva suunnittelu tarkoittamaan tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia. Kaikille sopiva suunnittelu ei sulje pois yksittäisten vammaisryhmien mahdollisesti tarvitsemia apuvälineitä (2 artikla).

06.05.2026

Osastopäällikkö

Annakaisa Iivari

Erityisasiantuntija

Kaarina Tuokko

Jakelu YM KERA Elinympäristöt kasvu ja digitalisaatio

Tiedoksi

VN/36213/2025-STM-148

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: